

MERIPELASTUSSEURA
SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET

Koulutusjärjestelmä

Koulutusjärjestelmän kuvaus

Sisältö

1.	Johdanto	6
2.	Siirtymäsäännökset	7
3.	Koulutussuunnitelmat	8
4.	Koulutustasot	14
5.	Koulutuskortit	16
6.	Tehtävämääräykset	18
7.	Yleiset vaatimukset miehistössä toimimiseksi	19
8.	Meripelastusseuran ulkopuolinen koulutus	20
9.	Koulutus asemilla ja aluksilla	20
10.	Valtakunnallinen kurssitoiminta	21
11.	Koulutusmateriaali	26
12.	Nuorisokoulutus	29
13.	Koulutusjärjestelmän julkaisu ja päivitys	30
14.	Termejä ja käsitteitä	31
15.	Lyhenteet	34

MERIPELASTUSSEURA
SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET

1. painos, Versio 1.4

Suomen Meripelastusseura - Koulutusjärjestelmä versio 2016 - Koulutusjärjestelmän kuvaus
14.12.2016

Suomen Meripelastusseura ry
Kallioliinantie 4, 00140 Helsinki

Koulutusjärjestelmän päivitystyöryhmä: Timo Alatalo, Jaakko Heikkilä, Joonas Lahelma, Tatu Pakarinen, Marko Stenberg, Marjo Vaha

Kannen kuva: Joonas Lahelma
Taitto: Joonas Lahelma

Tämän julkaisun jäljentäminen vapaaehtoistyön edistämiseksi on sallittua.

Suomen Meripelastusseuran ensimmäinen valtakunnallinen koulutusjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 1998. Nykyinen koulutusjärjestelmä on kehitetty tämän järjestelmän pohjalta. Uudistetun koulutusjärjestelmän käyttöönotto aloitettiin vuonna 2007 ensimmäisten uusien koulutussuunnitelmien ilmestyttyä. Viimeisenä ilmestyivät päällikön ja konemestarin koulutussuunnitelmat vuonna 2009, ja kokonaisuudessaan järjestelmä oli käytössä vuoden 2012 maaliskuussa.

Meripelastusseuran koulutusjärjestelmää ei ole päivitetty vuosina 2007–2012 toteutetun käyttöönoton jälkeen ennen vuoden 2016 kokonaisuudistusta. Jatkossa järjestelmää on tarkoitus päivittää säännöllisesti seuraten sekä toimintaympäristön muutoksia että uusia osaamisvaatimuksia vapaaehtoisissa meripelastustoiminnassa.

Vuoden 2016 kokonaisuudistuksen tarkoituksena on järjestelmän käytön yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen. Tämä on toteutettu luopumalla kuudesta erillisestä koulutustason mukaisesta koulutussuunnitelmasta ja yhdistämällä ne kahdeksi koulutussuunnitelmaksi: miehistön koulutussuunnitelmaksi ja päällystön koulutussuunnitelmaksi. Päivityksessä kiinnitetään entistä enemmän huomiota varsinaisten osaamistavoitteiden lisäksi osaamisen todentamiseen ja ylläpitämiseen. Kaikkiaan päivitetyn järjestelmän toivotaan palvelevan yhä paremmin jäsenyhdistyksissä tapahtuvaa koulutusta ja kehittävän vapaaehtoisten meripelastajien osaamista.

Kansainvälinen meripelastusjärjestö IMRF (aiemmin ILF) on julkaissut kansainvälisen standardin vapaaehtoisten meripelastajien koulutuksesta. Suomen Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä perustuu IMRF:n kansainväliseen koulutusstandardiin ja täyttää sen vapaaehtoisen meripelastusaluksen henkilöstön koulutusjärjestelmälle asettamat vaatimukset.

Koulutusjärjestelmän päivitystoimeksiannon on antanut Suomen Meripelastusseuran hallitus. Päivitystyön valvonnasta on vastannut hallituksen nimeämä koulutustoimikunta. Varsinaisen päivitystyön on tehnyt vapaaehtoisista koostunut koulutustoimikunnan nimeämä koulutusjärjestelmän päivitystyöryhmä.

Suomen Meripelastusseuran hallitus on hyväksynyt Meripelastusseuran vuonna 2016 päivitetyn koulutusjärjestelmän käyttöönotettavaksi.

Helsingissä 14. joulukuuta 2016

Pekka Mölsä
Suomen Meripelastusseura ry
Puheenjohtaja

Jari Piirainen
Suomen Meripelastusseura ry
Toimitusjohtaja

1. Johdanto

Suomen Meripelastusseuran koulutuksen tavoitteena on antaa vapaaehtoiselle meripelastajalle selaiset tiedot ja taidot, joiden avulla hän voi turvallisesti ja tehokkaasti toimia pelastustehtävissä meripelastusaluksilla. Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä toimii alusturvallisuuslainsäädännön mukaan vapaaehtoisen meripelastusaluksen miehistön osaamisen pohjana, eikä erillisiä kaupallisia pätevyyskirjoja tarvita alusten suorittaessa vapaaehtoista meripelastustoimintaa.

Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä koostuu kolmesta erillisestä osasta. Järjestelmän yleisessä osassa kuvataan itse koulutusjärjestelmä ja siihen läheisesti liittyvät kokonaisuudet. Miehistön koulutussuunnitelmassa kuvaillaan miehistönjäsenen osaamistavoitteet jaoteltuina harjoittelijan ja kansimiehen osaamisvaatimuksiin. Päällystön koulutussuunnitelmassa kuvataan perämiehen osaamistavoitteet ja -vaatimukset sekä erillisenä osana päällikön koulutustason saavuttamiseksi suoritettavat jatkoarjoitukset. Jatkoarjoituksilla on tarkoitus syventää perämiehen koulutuksessa hankittua osaamista sekä hankkia lisäosaamista etenkin suuremman miehistön johtamiseen ja kouluttamiseen liittyen.

Koulutusjärjestelmän tarkoituksena on määrittää kullekin koulutustasolle vaadittavat osaamisen vähimmäistasot. Vapaaehtoisen miehistönjäsenen osaaminen voi ylittää järjestelmässä määritellyt osaamisvaatimukset. Vaadittava osaaminen voidaan hankkia monin eri keinoin. Osaamista voidaan hankkia esimerkiksi yhdistyksen järjestämässä paikallisessa koulutuksessa, yhdistysten yhteistyössä järjestämässä alueellisessa koulutuksessa tai Meripelastusseuran järjestämässä valtakunnallisessa koulutuksessa. Koulutusjärjestelmä kannustaa tunnustamaan myös muualta hankittua osaamista, mutta osaaminen on kuitenkin todennettava ennen sen lukemista hyväksi. Molemmat koulutussuunnitelmat sisältävät osaamisaluekohtaisia ohjeita osaamisen todentamiseen.

Koulutusjärjestelmän tuottamat koulutustasot kuvaavat yleistä osaamista kustakin osaamisalueesta, ja ne ovat valtakunnallisesti yhdenmukaisia. Yksittäiseen alukseen liittyvä osaaminen on hankittava aluskohtaisella alusperehdytyksellä. Koulutustason saavuttamisen ja alusperehdytyksen jälkeen voidaan myöntää tehtävämääräys koulutustason mahdollistamaan tehtävään meripelastusaluksella. Tehtävämääräykset ovat aina aluskohtaisia. Käytännössä kun koulutusta annetaan yhdistyksen aluksella, monessa tapauksessa koulutusjärjestelmän mukainen koulutus ja alusperehdytys voidaan yhdistää yhdeksi kokonaisuudeksi.

Suomen Meripelastusseuran jäsenyhdistykset ovat alusten laivanisäntinä viime kädessä velvollisia järjestämään alustensa miehistöille riittävän koulutuksen ja valvomaan miehistöjensä pätevyyttä. Jokaisella vapaaehtoisella meripelastajalla on lisäksi velvollisuus itse ylläpitää omaa kykyään suoritua koulutustasonsa mukaisista tehtävistä oman yhdistyksensä käyttämällä aluksilla.

Jos ihmishenki on uhattuna ja tehtävään ryhtyvän meripelastusaluksen päällikkö toteaa tehtävän alkaessa laivaväkenä olevan puutteellisesti koulutettua ja pätevöitynyttä, eivät tässä koulutusjärjestelmässä esitetyt osaamistavoitteet saa estää häntä ottamasta tilapäisesti alukselleen ja nimeämästä eri tehtäviin sopivia, mieluiten ennalta tuntemiaan henkilöitä, joilla on hyvä terveys ja riittävät taidot. Tämän merilain mukaisen tilapäisen käytännön tarkoituksena on sulkea pois ihmishenkien joutuminen tarpeettomasti vaaraan sen vuoksi, että etsintä- ja pelastustoimia ei käynnistetä tai niiden käynnistyminen viivästyy kohtuuttomasti.

Jäsenyhdistyksillä on alushallintasopimuksen mukaan oikeus harjoittaa aluksillaan kaupallista toimintaa. Silloin niiden on noudatettava Meripelastusseuran koulutusjärjestelmän ja miehitysohjeen lisäksi lakia laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisjärjestelmästä sekä muun sovellettavan lainsäädännön määräyksiä. Jos jäsenyhdistys toimii näin, se vastaa itse tarvittavan koulutuksen järjestämisestä ja miehistön pätevyyskirjojen hankkimisesta sekä ylläpidosta. Kaupallista toimintaa harjoittavan yhdistyksen omalla vastuulla on myös tarvittavien miehity- ja katsastustodistusten sekä muiden viranomaisasiakirjojen hankinta sekä ylläpito.

2. Siirtymäsäännökset

Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä on päivitetty täydellisesti, mutta kyseessä ei kuitenkaan ole uuden järjestelmän luominen. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi osaamistavoitteet koulutustasoina ovat säilyneet pieniä muutoksia lukuun ottamatta ennallaan. Näin ollen järjestelmäpäivityksen yhteydessä ei ole tarpeen uudistaa käyttöönottohetkellä voimassa olleita koulutustasoja eikä tehtävämääräyksiä. Kaikki voimassaolevat koulutustasot ja tehtävämääräykset jäävät voimaan sellaisinaan.

Päivitetyn koulutusjärjestelmän käyttöönoton jälkeen kaikki Messissä avattavat koulutuskortit ovat uusien koulutussuunnitelmien mukaisia. Vanhojen suunnitelmien mukaisia koulutuskortteja ei voi päivityksen jälkeen enää avata.

Päivityshetkellä avoimena olevat vanhojen koulutussuunnitelmien mukaiset kortit säilyvät käyttökelpoisina ja meneillään olevan koulutustasoon johtavan koulutuksen voi suorittaa loppuun vanhan koulutussuunnitelman mukaisesti vuoden 2017 aikana. Vaihtoehtoisesti rinnalle voidaan avata vastaavan koulutustason uusi koulutuskortti ja siirtää manuaalisesti merkinnät vanhasta kortista uuteen korttiin. Kukin yhdistys voi suorittaa siirtymän itse parhaaksi katsomallaan tavalla, jompaakumpaa edellä mainittua tapaa käyttämällä. Yhdistyksessä voidaan käyttää myös molempia tapoja riippuen yksittäisten miehistönjäsenten koulutuksen vaiheesta. Esimerkiksi vasta perämieskoulutuksen aloitaneiden rastit voidaan siirtää uuteen korttiin ja koulutuksen toteuttamista voidaan jatkaa päivitetyn järjestelmän koulutussuunnitelman mukaisesti. Perämieskoulutuksen loppuvaiheessa olevat voivat jatkaa koulutuksen loppuun vanhan suunnitelman mukaisesti ja vanhaa koulutuskorttia käyttäen.

Konemiehen ja konemestarin koulutustasot poistuvat käytöstä erillisinä koulutustasoina päivityksen yhteydessä. Konemiehen ja konemestarin koulutustasoihin liittyvä osaaminen on pääosin sisällytetty päivityksessä miehistön ja päällystön koulutussuunnitelmiin. Järjestelmäpäivityksen käyttöönottohetkellä voimassaolevat koulutustasot säilyvät sellaisinaan. Uusia konemiehen tai konemestarin koulutustasoja tai tehtävämääräyksiä voidaan myöntää vuoden 2017 loppuun saakka. Käyttöönottohetkellä keskeneräiset konemiehen ja konemestarin koulutukset voidaan haluttaessa suorittaa loppuun vanhojen konemiehen ja konemestarin koulutussuunnitelmien mukaisesti. Suositeltava toimintamalli on siirtää rastit kesken olevista konepuolen koulutuskorteista suoraan uusiin miehistön ja päällystön koulutussuunnitelmiin ja jatkaa koulutusta uusien suunnitelmien mukaisesti.

Siirtymäaikaan liittyvät tarkemmat ohjeet on kirjattu Meripelastusseuran toimintaohjeeseen 1/2017 Ohje Meripelastusseuran koulutusjärjestelmän päivitysversion 2016 käyttöönotosta.

3. Koulutussuunnitelmat

Meripelastusseuran koulutussuunnitelmat jakautuvat miehistön ja päällystön koulutussuunnitelmiin. Koulutussuunnitelmissa kuvataan osaamistehtävittäin osaamistavoite ja eri koulutustasojen osaamisvaatimukset. Lisäksi suunnitelmissa annetaan vinkkejä muun muassa koulutuksen järjestämiseen, koulutukseen käytettävään aikaan ja soveltuviin koulutusmateriaaleihin. Lisäksi koulutussuunnitelmissa kuvataan kunkin osaamistehtävän kouluttajavaatimukset.

Vaikka koulutussuunnitelmia on vain kaksi, käytettävissä on kaikkiaan kuusi koulutustasoa: harjoittelija, kansimies, pursimies, aliperämies, perämies ja päällikkö.

Kaikkien koulutustasojen osaamisvaatimukset on rakennettu nousujohteisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että samoja osaamisvaatimuksia ei toisteta jokaisen koulutustason yhteydessä. Kansimieheltä vaaditaan siis sekä harjoittelijan että kansimiehen osaamisvaatimusten hallintaa. Vastavasti päälliköltä vaaditaan niin harjoittelijan, kansimiehen kuin perämiehenkin osaamisvaatimusten hallintaa.

Vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa tarvittavat tiedot ja taidot on jaettu koulutussuunnitelmissa 12 osaamisalueeseen, joista kukin alue sisältää vaihtelevan määrän osaamistehtäviä tavoitteineen ja vaatimuksineen. Osaamisalueet ovat esitetty viereisellä sivulla.

Osaamistehtävien vaatimustason kuvauksessa hyödynnetään Bloomin tavoitetaksonomiasta johdettuja verbejä: tuntee, tietää, osaa ja hallitsee.

Tuntee

Tuntee pääpiirteittäin asian teoreettisen perustan, muistaa sen pääkohdat ja pystyy selittämään ne omin sanoin.

Tietää

Tietää yksityiskohtaisesti asiaan liittyvän teorian, pystyy erottamaan oleellisen epäoleellisesta sekä soveltamaan tietojaan ja liittämään ne laajempaan kokonaisuuteen.

Osaa

Osaa tehdä vaaditun suorituksen ennalta laaditun ohjeistuksen perusteella ja soveltaa osaamaansa rajallisesti.

Hallitsee

Hallitsee suorituksen itsenäisesti, luontevasti ja rutiininomaisesti.

Seuraavan aukeaman kuvassa on esimerkki koulutussuunnitelman aukeamasta. Kuvateksteissä kuvataan koulutussuunnitelman aukeaman eri osia. Samat elementit löytyvät myös koulutussuunnitelmien sähköisistä versioista.

1. Turvallisuus ja hätätilanteet meripelastusaluksella

Osaamisalueen tiedot ja taidot varmistavat, että vapaaehtoinen meripelastaja osaa toimia meripelastusaluksella omaa tai muiden turvallisuutta vaarantamatta ja osaa toimia oikein mahdollisissa oman aluksen hätätilanteissa.

2. Meripelastusjärjestelmä ja johtaminen

Osaamisalueen tiedot varmistavat, että vapaaehtoinen meripelastaja ymmärtää yhteistoimintaviranomaisten toimintaa ja osaa toimia osana pelastusorganisaatiota. Lisäksi meripelastaja tuntee Meripelastusseuran ja paikallisyhdistyksen toiminnan. Osaamisalueen taidot antavat riittävät valmiudet toiminnan johtamiseen.

3. Merimiestaito

Osaamisalueen taidot antavat vapaaehtoiselle meripelastajalle valmiudet meripelastusaluksen turvalliseen käsittelyyn ja kansityöskentelyyn. Osaamisalueen taidot muodostavat perustan meripelastusaluksella toimimiseen, mutta opittuja taitoja sovelletaan myös pelastus- ja avustustehtävissä.

4. Navigointi ja aluksen ohjailu

Osaamisalueen tiedot ja taidot varmistavat turvallisen merenkulun meripelastusaluksella.

5. Viestintä

Osaamisalueen tiedot ja taidot antavat valmiudet ohjeiden mukaiseen viestintään meri-VHF- ja Virve-verkossa viranomaisten ja muiden alusten kanssa sekä oman aluksen sisäisten viestivälineiden käyttöön.

6. Etsintätehtävät

Osaamisalueen tiedot ja taidot antavat valmiudet tehokkaan etsinnän suunnitteluun ja suorittamiseen meripelastusaluksella.

7. Pelastustehtävät

Osaamisalueen taidot antavat valmiudet suorittaa pelastustehtäviä meripelastusaluksella. Osaamisalueen taidot keskeytyvät turvalliseen toimintaan vedessä sekä ihmisten pelastamiseen vedestä ja muusta vaarallisesta paikasta.

8. Sammutustehtävät

Osaamisalueen tiedot antavat valmiudet ymmärtää palotilanteeseen liittyviä riskejä ja valita tilanteeseen soveltuvat sammutusmenetelmät. Osaamisalue antaa myös valmiuksia toimia turvallisesti sammutustehtävällä.

9. Ensiaputehtävät

Osaamisalueen tiedot ja taidot antavat valmiudet tunnistaa hätätilapotilas ja suorittaa välttämättömät ensiaputoimenpiteet. Osaamisalue antaa lisäksi taidot potilaan siirtoon ja kuljettamiseen maihin sekä valmiudet raportoida potilaan tilasta eteenpäin.

10. Avustustehtävät

Osaamisalueen taidot antavat valmiudet suorittaa meripelastusalukselle tyypillisiä avustus- ja omaisuudenpelastustehtäviä.

11. Meripelastusaluksen tekniikka

Osaamisalueen tiedot antavat käsityksen meripelastusaluksen tekniikasta. Osaamisalue antaa lisäksi taidot suorittaa meripelastusaluksen tekniikan käytönaikaista valvontaa ja reagoida poikkeamiin.

12. Meripelastusaluksen huolto ja kunnossapito

Osaamisalueen tarkoituksena on varmistaa osaaminen liittyen meripelastusaluksen ja kaluston tekniseen toimintaan kunnossa säilymiseen.

Koulutussuunnitelman jokaisen sivun ylälaudassa on osaamisalueen ja osaamistehtävän otsikot sekä osaamisalueen ja -tehtävän yksilöivä numero. Vastaavaa otsikointia ja numerointia käytetään myös Messin koulutusrekisterissä. Koulutussuunnitelmat on sidottu metallikierresidonnalla, joka mahdollistaa sivujen kääntämisen 360 astetta. Metallikierresidontaa yhdistettynä meripelastusvaatteiden taskuun mahtuvaan kokoon ja kestäväan materiaaliin mahdollistaa suunnitelmien pitämisen kouluttajan mukana koulutustapahtumissa.

Jokaisen osaamistehtävän osaamistavoite on merkitty heti otsikoiden alle. Tavoitteet on jaettu miehistön ja päällystön tavoitteisiin. Tavoitteessa on tiivistetty osaamistehtävässä miehistöltä tai päällystöltä vaadittava osaaminen. Koulutuskorttimerkintöjä tehdessä on hyvä palauttaa mieleen osaamistehtävän osaamistavoite ja peilata koulutettavan osaamista tavoitteeseen, jotta riittävästä osaamisen tasosta voidaan varmistua. Osaamistavoiteissa ja -vaatimuksissa on käytetty edellisellä aukeamalla tasolla kuvattuja osaamisen tasosta kertoavia verbejä tuntee, tietää, osaa ja hallitsee.

Osaamisvaatimukset yksilöivät osaamistavoitteeseen vaaditun osaamisen tason. Miehistön suunnitelmassa harjoittelijalle ja kansimiehelle on kirjattu omat osaamistavoitteet. Päällystön suunnitelman osaamistavoitteet on kirjattu perämiehen koulutustasoa vastaaviksi. Päällystön koulutustasolle ei ole kirjattu varsinaisia omia osaamistavoitteita. Päällystön osaamisvaatimukset vastaavat perämiehen vaatimuksia, mutta osaamisen taso tulee olla osaa-tason sijasta hallitsee-tasolla.

Huomiokenttään on merkitty osaamistehtävään mahdollisesti liittyviä erityisiä huomioita. Huomiokenttä on näkyvissä vain niissä osaamistehtävissä, joihin liittyy huomioita.

36 Suomen Meripelastusseura - Koulutusjärjestelmä

3. Merimiestaito

3.2. Aluksen rakenne ja laitteet

Miehistön osaamistavoite
Miehistönjäsen tuntee meripelastusaluksen rakenteen sekä osaa kansilaitteiden käytön ja käyttöhuollon.

Osaamisvaatimukset

- Tietää meripelastusaluksen tiloista käytettävät nimitykset.
- Tietää meripelastusaluksen erityistä vaara aiheuttavat tilat ja laitteet.
- Osaa liikkua meripelastusaluksessa turvallisesti.

HARJOITTELIJA

- Tuntee Meripelastuseuran alusluokat.
- Tuntee meripelastusaluksen rakenteiden pääpiirteet ja tilat:
 - alusten runkotyytit, rungon perusrakenteet.

KANSIMIES

Meripelastusaluksen perustiedot ja kansilaitteiden, kuten mastonkaatolaitteisto, kansinosturi ja kapseli, käyttö ja käyttöhuolto kuuluvat aluksen perehdytyskoulutukseen yllä kuvatussa laajuudessa. Meripelastusaluksen tuntemukseen ja käyttöön liittyvä koulutus sisältyy muihin osaamisalueisiin.

Osaamistehtäviin liittyvää koulutusta voidaan antaa monella tapaa. Kuhunkin osaamistehtävään on annettu suositus koulutuksen järjestäjätahosta. Suositeltava tai suositeltavat järjestäjätahot näkyvät osaamistehtävän sivulla tummempana. Pelastusasema voi halutessaan järjestää koulutuksen myös muulla paikallisesti sopivalla tavalla. Viereisessä listauksessa on selitetty lyhyesti kohdassa esiintyvien symbolien merkitys.

- I** itsenäinen: Aihe sopii hyvin itsenäiseen opiskeluun.
- P** partio: Aihe sopii hyvin partioajossa koulutettavaksi.
- Y** yhdistys: Aihe sopii hyvin aseman viikkokoulutukseen.
- A** alue: Aihe sopii hyvin alueyhteistyönä koulutettavaksi.
- V** valtakunta: Aihetta koulutetaan valtakunnallisilla kursseilla.
- U** ulkopuolinen: Aihetta koulutetaan SMPS:n ulkopuolisilla kursseilla.

Koulutussuunnitelmiin on kirjattu jokaisen osaamistehtävän yhteyteen esimerkkejä koulutuksen järjestämisestä. Esimerkit eivät ole sitovia, vaan niiden tarkoitus on antaa ideoita osaamistehtävän koulutuksen toteuttamiseen. Miehistön suunnitelmassa koulutuksen esimerkit koulutuksen järjestämisestä on jaettu osaamisvaatimusten tavoin erikseen harjoittelijalle ja kansimiehelle. Kullekin osaamistehtävälle on merkitty myös suuntaa antava koulutukseen varattava aika puolen tunnin tarkkuudella. Ajat sisältävät koulutukseen ja osaamisen todentamiseen käytettävän ajan.

37 Suomen Meripelastusseura - Koulutusjärjestelmä

3. Merimiestaito

3.2. Aluksen rakenne ja laitteet

Koulutuksen järjestäminen

Koulutus voidaan järjestää SMPS-harjoittelijakoulutusmateriaalin mukaisesti.	1 h
Osaamistehtävään liittyvä koulutus voidaan antaa yhdessä alusperehdytyksen kanssa tai osaamisalueeseen 11. Meripelastusaluksen teknikka liittyvien harjoitusten yhteydessä tutustumalla oman pelastusalan meripelastusalukseseen.	1 h

Teoria **Käytäntö**

Kouluttajavaatimukset

Alusvastaava tai kansimies, joka tuntee hyvin pelastusalan meripelastusaluksia.

Koulutusmateriaali

Harjoittelijan oppikirja

Suosittelava järjestäjätaho

I itsenäinen	P partio	Y yhdistys
A alue	V valtakunta	U ulkopuolinen

SMPS-kurssit

PelTek	PelTekJK
Tutka	EP
MepeEA	EVA
Kone	AltTek

Koulutuksen järjestämisesimerkin alla on jana, joka kertoo kouluttajalle nopealla vilkaisulla osaamistehtävän koulutuksen käytännönläheisyydestä. Mitä enemmän jana on sinistä väriä, sitä teoreettisempaa koulutus on. Vastaavasti vihreä väri janaalla kertoo koulutuksen painottuvan enemmän käytännön taitojen harjoitteluun.

Osaamistehtävän kouluttajavaatimukset on kuvattuna koulutustasomerkein. Kouluttajana toimivan henkilön koulutustason täytyy vastata tummana näkyviä tai näkyvää koulutustasomerkkiä. Joidenkin osaamistehtävien yhteydessä on lisäksi kerrottu sanallisesti erityisiä huomioita kouluttajana toimivasta henkilöstä.

Koulutusmateriaali-kohtaan on merkitty osaamistehtävän kouluttamiseen sopivaa materiaalia. Koulutuksessa voi hyödyntää myös muuta materiaalia. Tässä kohdassa esitetty materiaali on esitelty tarkemmin luvussa 11.

Joidenkin osaamistehtävien osaamistavoitteen mukainen koulutus tai osaaminen saavutetaan SMPS:n valtakunnallisilla kursseilla. SMPS-kurssit-kohdassa kyseinen kurssi näkyy tällöin tummempana kuin muut kurssikuvakkeet. SMPS:n valtakunnalliset kurssit on esitelty luvussa 10.

Miehistön ja päällystön koulutussuunnitelmiin on koottu osaamisalueittain ohjeet osaamisen todentamiseen ja osaamisen ylläpitämiseen.

Osaamisen todentaminen on jaettu kahteen eri todentamistapaan: näyttökokeeseen ja keskusteluun. Näyttökokeessa näytettäväksi on koottu kunkin osaamisalueen keskeisiä osaamistavoitteita, joista näyttökoe on mahdollista järjestää. Vastaavasti keskustellen läpikäyttäväksi on valittu keskeisiä osaamistavoitteita, joiden näyttäminen käytännössä on hankalaa. Sekä näyttökoe- että keskusteluaiheet ovat esimerkkejä, ja niitä voidaan soveltaa yhdistyksessä hyväksi katsottavalla tavalla. Osaamisen todentamisen ohjeistusta voidaan hyödyntää myös muualla hankitun osaamisen todentamisen yhteydessä. Osaamisen todentaminen voidaan suorittaa myös harjoitusten yhteydessä.

Osaamisen todentamisen lisäksi koulutusjärjestelmässä otetaan kantaa riittävän osaamisen ylläpitämisessä vaadittaviin suoritteisiin. Osaamisen ylläpito on osaamisen todentamisen tavoin jaettu 12 osaamisalueeseen. Ajatuksena osaamisen ylläpidossa on, että vuosittain vaadittaviin osaamista ylläpitäviin tehtäviin valikoituu aina ajankohtaisia aiheita osaamisalueen sisältä. Tarkkoja osaamistehtävärajoituksia ei ole järjestelmässä tehty pois lukien esimerkiksi vedessä toimiminen, hinaus ja elvytys, joiden harjoittelun tulee toistua vuosittain.

Osaamisen ylläpitämiseksi vaadittavat suoritukset on koottu koulutussuunnitelmiin jokaisen osaamisalueen käsittelevän luvun yhteyteen. Lisäksi kaikki vuosittaiset harjoitteet on koottu suunnitelmien loppuun yhtenäiseksi taulukoksi.

Miehistön koulutussuunnitelmassa osaamisen ylläpitoharjoituksiin on annettu osaamisalueittain myös käytännön ideoita harjoitteen toteuttamiseksi. Päällystön osaamisen ylläpitämisessä voidaan hyödyntää vastaavia harjoitteita niin, että päällystön jäsen toimii harjoituksen kouluttajana tai harjoituksen aikaisena päällikkönä tai harjoituspäällikkönä. Harjoitteet voidaan suorittaa tavanomaisen partioinnin yhteydessä.

Osaamisen ylläpitämistä seurataan Messin koulutusrekisterin osaamisen ylläpitämisen seurantakortilla. Kortille ei merkitä muista koulutuskorteista poiketen erillisiä rasteja, vaan korttiin tehdään merkintä suoritettujen harjoituksen päivämäärästä. Kortilta voi seurata seuraavaksi umpeutuvia osaamista ylläpitäviä harjoituksia.

Päällikön koulutustason edellytyksenä on sekä perämiehen osaamistavoitteiden saavuttaminen että erillisen päällikön lisäharjoitekokonaisuuden suorittaminen. Päällystön koulutussuunnitelman lopussa on erillinen 36 harjoitusta käsittävä päällikön lisäharjoitekokonaisuus. Vaikka päällikön osaamisvaatimukset sinälläänkin vastaavat perämiehen osaamisvaatimuksia, lisäharjoitteiden tarkoituksena on varmistaa päällikön koulutustason saavuttaneelle riittävä kokemus ja taito suurempien alusluokkien päällikön tehtävässä toimimiseen. Lisäksi päällikön lisäharjoitteet sisältävät koulutuksen suunnittelua ja järjestämistä sisältäviä tehtäviä, joilla pyritään varmistamaan päällikön kyky suoriutua myös koulutuksellista tehtävistä. Päällikön lisäharjoitteiden läpikäymisen on suunniteltu kestävän vähintään noin kaksi vuotta perämiehen koulutustason saavuttamisen jälkeen, joten harjoitteita ei ole tarkoitus suorittaa peräkkäisinä koulutuskertoina. Määriteltyjen harjoitteiden lisäksi päällikön koulutustasoon on tarkoitus kerätä myös käytännön kokemusta pienemmän meripelastusaluksen päällikkönä.

Koulutussuunnitelmat on rakennettu valtakunnallisesti yhtenäisen osaamisen pohjalta. Tietyissä osaamistehtävissä on kuitenkin suurista alueellisista eroista johtuen päädytty ratkaisuun, jossa alueelliset olosuhteet vaikuttavat vaadittavaan osaamistasoon. Seuraavalla sivulla kuvataan alueellisesti eroavat kohdat ja tarkennetaan menettelytapoja niiden osalta.

3.4. Apuveneen käyttö

Koulutusjärjestelmässä apuveneellä ei tarkoiteta AV-luokan pelastusalusta, vaan isomman aluksen mukana kuljetettavaa pienempää alusta.

Kaikilla meripelastusaluksilla ei ole käytössä apuvenettä, joten kaikilla asemilla ei voida harjoitella apuveneiden käyttämistä. Apuveneiden käytön opetus jakautuu koulutusjärjestelmässä vaadittavaan vähimmäisosaamiseen sekä apuveneellä varustettuja asemia koskevaan, alusperhehtykseen kuuluvaan, käytännön harjoitteluun.

Lähtökohtana on, että jokaisella meripelastajalla tulee olla perustiedot siitä, minkälaisia apuveneitä voidaan hyödyntää pelastus- ja avustustehtävillä ja missä tilanteissa niitä voidaan käyttää. Tämä osa koulutusta voidaan käsitellä yksinomaan teoriakoulutuksena. Niillä asemilla, joilla on käytössä apuvene, on koulutukseen lisäksi sisällytettävä osaamistehtävässä vaadittavat käytännön harjoitteet sekä syvempi tuntemus apuveneiden käytöstä.

Meripelastajan siirtyessä apuveneettömältä asemalta apuveneellä varustetulle asemalle, koulutuksen mahdolliset puutteet apuveneiden käytön osalta on huomioitava meripelastajan saamassa perehdytyksessä uudella asemalla.

5.4. Meriliikenteen ohjaus

Osa asemista toimii alueella, jolla viranomainen järjestää meriliikenteen ohjauspalveluita.

Kaikkien meripelastusaluksen päällystön kuuluvien tulisi tietää meriliikenteen ohjauspalvelun keskeinen sisältö ja ymmärtää ohjauspalvelun merkitys. Jos aseman toiminta-alueella ei ole järjestetty meriliikenteen ohjausta, on järjestelmän tarkempi tuntemus tarpeellonta. Jos aseman alueella toimii meriliikenteen ohjauspalvelu, päällystön kuuluvien on ymmärrettävä palvelun toiminta omalla toiminta-alueellaan ja lisäksi osattava tehdä tarvittavat ilmoitukset ohjauspalvelulle. Tarkempi koulutus aseman toiminta-alueen meriliikenteen ohjauspalveluun tulee tällöin sisällyttää alusperhehtykseen. Hyvänä materiaalina meriliikenteen ohjauspalveluun toimii oman alueen VTS Master's Guide.

Päällystön jäsenen siirtyessä asemalta, jonka toiminta-alueella ei ole meriliikenteen ohjausta, asemalle, jonka toiminta-alue on meriliikenteen ohjauksen piirissä, tulee koulutuksen mahdolliset puutteet huomioida perehdytyksessä uudella asemalla.

5.5. Meripelastusenglanti

Vesiliikenteen kansainvälistyessä myös Suomen sisävesillä, tulisi vähintään jokaisen meripelastusaluksen päällystön kuuluvan pystyä toimimaan tehtävällä kotimaisten kielten lisäksi myös englannin kielellä. Vaatimus korostuu sellaisilla alueilla, joilla liikkuu kansainvälistä meriliikennettä.

Muista koulutettavista osaamistehtävistä poiketen Meripelastusseura ei voi tarjota kielikoulutusta eikä vaatia jäsenyhdistystä antamaan sitä. Tästä johtuen koulutusjärjestelmän meripelastusenglannin osaamistavoitteesta ei merkitä koulutuskorttiin erillisiä merkintöjä. Meripelastusenglannin osaamistavoitteen saavuttaminen tulee olla tavoitteena ja pääasiallisena toimintamallina päällystön koulutustasojen myönnettäessä, mutta koulutustaso voidaan tilanteen edellyttäessä myöntää myös pääsemättä osaamistavoitteeseen meripelastusenglannin osalta.

4. Koulutustasot

Koulutustasolla tarkoitetaan tietyn määritellyn osaamistason saavuttamista. Koulutustaso kuvaa yleistä osaamista, mutta käytännössä koulutus annetaan yleensä aluksella, ja samaan koulutustapahumaan sisältyy myös alusperehdytystä yhteen tai useampaan aseman alukseen. Koulutustasot ovat valtakunnallisia ja voimassa toistaiseksi.

Varsinaisia koulutussuunnitelmien mukaisia koulutustasoja on kaikkiaan neljä: harjoittelija, kansimies, perämies ja päällikkö. Lisäksi asema voi halutessaan käyttää pursimiehen ja aliperämiehen koulutustasoja. Pursimiehen ja aliperämiehen koulutustasoille ei ole koulutusjärjestelmässä määritettyjä selkeitä osaamistavoitteita, joten kyseiset koulutustasot eivät kuvaa suoranaisesti meripelastajan tietyn tasoista osaamista.

Koulutustasojen osaamisvaatimukset kuvataan koulutussuunnitelmissa. Miehistön koulutussuunnitelma sisältää osaamisvaatimukset harjoittelijan sekä kansimiehen koulutustason myöntämiseen ja päällikön koulutussuunnitelma perämiehen sekä päällikön koulutustason myöntämiseen.

Jäsenyhdistys vastaa koulutustason myöntämisestä Meripelastusseuran koulutustasojen myöntämisestä koskevan toimintaohjeen mukaisesti. Täyteen tullut koulutustasoa vastaava koulutuskortti kertoo kuitenkin kortinhaltijan osaamisen olevan koulutustason edellyttämällä vähimmäistasolla, joten koulutustaso tulisi myöntää mahdollisimman pian kortin täyttymisen jälkeen. Päällikön koulutustaso on kuitenkin poikkeus edellisestä säännöstä, sillä se edellyttää täyden koulutuskortin lisäksi myös riittävää kokemusta meripelastustoiminnasta.

Koulutustason myöntämisen jälkeen meripelastajalla on oikeus käyttää koulutustasoaan kuvaavia koulutustasomerkkejä vaatetuksessaan.

Harjoittelija

Harjoittelijan koulutustaso myönnetään tulokkaalle, joka täyttää tulokkaalle asetetut ennakkovaatimukset ja on saanut harjoittelijan koulutuksen. Harjoittelijan koulutukseen kuuluvat miehistön koulutussuunnitelman osa-alueet, jotka mahdollistavat harjoittelijan turvallisen toiminnan aluksella. Samalla harjoittelijalle annetaan perustiedot vapaaehtoisesta meripelastustoiminnasta.

Harjoittelijan koulutustason saavuttaminen edellyttää 16 vuoden ikää.

Kansimies

Kansimiehen koulutustaso myönnetään henkilölle, jolla on harjoittelijan koulutustaso ja joka on osoittanut hallitsevansa miehistön koulutussuunnitelmassa kansimieheltä vaadittavat tiedot ja taidot. Koulutus sisältää turvallisuusasioita harjoittelijan perehdytyskoulutusta laajemmin ja perustietoutta kansimiehen tehtävistä sekä partioajossa että hälytystehtävissä. Osaamisen varmentamiseksi on suositeltavaa, että harjoittelija on aktiivisesti mukana toiminnassa vähintään yhden kauden ennen kansimiesnimitystä.

Kansimiehen tehtävänä on toimia perusmeripelastajana, joten hänellä on oltava riittävä osaaminen kaikissa koulutusjärjestelmän osaamisalueissa.

Kansimiehen koulutustaso edellyttää 18 vuoden ikää.

Pursimies

Pursimies on kansimiehen koulutuksen saanut kokenut meripelastaja. Kansimiehen koulutuksen lisäksi hänellä on oltava jotakin erikoiskoulutusta esimerkiksi aluksen tekniikasta, palontorjunnasta, pintauinnista, ensiavusta tai navigoinnista. Varsinaista pursimiehen nimitykseen tähtäävää koulutuskokonaisuutta ei koulutusjärjestelmässä määritetä erikseen. Pursimiehen koulutustaso toimii aktiivisen kansimiehen erityisen osaamisen ja kokemuksen tunnukseksi. Pursimiesnimitys edellyttää usean vuoden kokemusta kansimiestehtävistä.

Pursimiehen koulutustaso voidaan myöntää esimerkiksi viisi vuotta aktiivisena kansimiehenä toimineelle meripelastajalle, joka on lisäksi saanut ensivastekoulutuksen, sammutusmiehen koulutuksen tai muun vastaavan erityisosaamista vaativan koulutuksen tai on hankkinut hyvät tiedot ja taidot toimia navigointitehtävissä.

Aliperämies

Aliperämies on perämiesharjoittelua suorittava henkilö. Aliperämiehen koulutustaso voidaan myöntää henkilölle, jolla on kansimiehen koulutustaso ja joka on valittu päällikötkoulutukseen. Aliperämiesnimityksen on tarkoitus toimia kannusteena päällikön koulutussuunnitelmaa suorittavalle henkilölle. Koulutustaso voidaan myöntää noin 1–2 aktiivisen päällikötharjoittelijakauden jälkeen. Käytännössä tämä tarkoittaa noin neljänneksen läpikäymistä päällikön koulutussuunnitelmasta.

Aliperämiehen koulutustason voi myöntää esimerkiksi meripelastajalle, joka suoriutuu aluksen navigointitehtävistä normaalioloissa, pystyy hyvissä olosuhteissa itsenäisesti johtamaan yksinkertaisen avustus- tai pelastustehtävän sekä kykenee toimimaan apu-veneen päällikkönä.

Perämies

Perämiehen koulutustaso myönnetään henkilölle, jolla on kansimiehen koulutustaso ja joka on suorittanut päällikön koulutussuunnitelman, päällikön lisäharjoitteita lukuun ottamatta. Perämieskoulutus keskittyy erityisesti navigointiin ja aluksen ohjailuun sekä johtamiseen. Koulutuksen lisäksi henkilöllä tulee olla riittävästi kokemusta kansimiestehtävistä. Koulutettavalta vaaditaan myös riittävää kykyä ja taitoa päälliköntehtävien suorittamiseen.

Perämies voi toimia pienemmissä meripelastusaluksissa päällikön tehtävässä ja suuremmissa meripelastusaluksissa muussa päällistöosaamista vaativassa tehtävässä.

Päällikkö

Päällikön koulutustaso myönnetään henkilölle, jolla on perämiehen koulutustaso ja joka on osoittanut päällikön koulutussuunnitelmassa päälliköltä vaadittavan osaamisen sekä riittävän kokemuksen. Riittävä kokemus tarkoittaa yleensä vähintään viiden vuoden aktiivista toimimista meripelastusaluksen miehistössä, josta vähintään kaksi vuotta perämiehen koulutustasoa vastaavissa tehtävissä. Päälliköltä edellytetään myös kykyä suunnitella ja toteuttaa yksittäisiä koulutuksia ja harjoitteita muulle miehistölle. Päällikön koulutustason saavuttavalla meripelastajalla tulisi olla kokemusta päällikön tehtävistä pienemmillä alusluokilla.

5. Koulutuskortit

Koulutussuunnitelmiin liittyy kuusi eri koulutuskorttia: harjoittelija, kansimies, perämies, päällikkö, miehistön osaamisen ylläpidon seuranta ja päällystön osaamisen ylläpidon seuranta. Kaikkia koulutuskortteja pidetään yllä sähköisesti Messin koulutusrekisterissä. Suositeltavana toimintamallina on pitää kortteja tosiaikaisesti yllä suoraan Messin koulutusrekisterissä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tarvittavat koulutuskorttimerkinnät tehdään rekisteriin välittömästi koulutustapah-tuman jälkeen tai viimeistään lähipäivinä. Tosiaikainen ylläpito mahdollistaa koulutustilanteen ajankohtaisen seurannan yksittäiselle miehistönjäsenelle ja yhdistykselle sekä valtakunnallisen seurannan Meripelastusseurassa.

Koulutuskorttien suoritusmerkinnät on yleensä jaettu kolmeen tasoon: opetettu, harjoitellut ja osaa. Kun osaamistavoitteeseen liittyvä teoriakoulutus on annettu, merkitään rasti Opetettu-ruutuun. Kun samasta aiheesta on järjestetty käytännön harjoituksia, merkitään rasti Harjoitellut-ruutuun. Kun osaamisvaatimukset on kokonaan saavutettu ja osaaminen todennettu, merkitään rasti Osaa-ruutuun.

Jotkin osaamisvaatimukset edellyttävät ainoastaan aihealueen opettamista teoriassa. Tällöin tavoitteen kohdalla on vain Opetettu-ruutu. Toisinaan koulutuksen lisäksi on suositeltavaa järjestää käytännön harjoitus, mutta varsinaista osaamista on käytännössä vaikea arvioida. Tällöin suoritusmerkintöjä varten on Opetettu- ja Harjoitellut-ruudut. Toisissa osaamistehtävissä suorittaminen edellyttää, että asia on opetettu ja osaaminen on todennettu, mutta käytännön harjoitetta ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista järjestää. Tällöin koulutuskortissa on Opetettu- ja Osaa-ruudut.

Miehistön koulutuskortteihin kuuluvat harjoittelijan ja kansimiehen koulutuskortit. Harjoittelijan ja kansimiehen koulutuskortit ovat toisistaan riippumattomia, vaikka ne Messin koulutusrekisterissä esitetään samalla sivulla omille välilehdilleen jaettuina. Ensisijaisena tarkoituksena on käydä uuden miehistönjäsenen kanssa ensin läpi harjoittelijan kortin asiat, ja harjoittelijan kortin täytyttyä siirrytään kansimiehen kortin sisältöihin. Koulutuksen ja sen seurannan helpottamiseksi on kuitenkin mahdollista tehdä merkintöjä myös samaan aikaan avoinna olevaan kansimiehen koulutuskorttiin jo harjoittelijakoulutuksen aikana. Harjoittelijan ja kansimiehen korttien ollessa avoinna ei meripelastajalla voi olla avoimena muita koulutuskortteja.

Harjoittelijan koulutuskortin tultua täyteen, myönnetään koulutettavalle harjoittelijan koulutus-taso.

Kansimiehen koulutuskortin tultua täyteen, myönnetään meripelastajalle kansimiehen koulutusta-so. Lisäksi avataan miehistön osaamisen ylläpidon seurantakortti ja voidaan yhdistyksen käytännön mukaisesti avata perämiehen koulutuskortti.

Perämiehen koulutuskorttiin tehdään merkintöjä päällystön koulutussuunnitelman mukaisten kou-lutusten, harjoitusten ja osaamisen osalta.

Perämiehen koulutuskortin tultua täyteen, myönnetään meripelastajalle perämiehen koulutustaso. Lisäksi avataan päällystön osaamisen ylläpidon seurantakortti ja voidaan yhdistyksen käytännön mukaisesti avata päällikön koulutuskortti.

Päällikön koulutuskortissa ei muista koulutuskorteista poiketen ole erillisiä Opetettu-, Harjoitellut- ja Osaa-merkintöjä. Päällikön koulutuskortti perustuu päällystön koulutussuunnitelman lopussa olevaan erilliseen päällikön lisäharjoitussuunnitelmaan. Päällikön koulutustason edellytyksenä on lisäharjoitussuunnitelmassa eriteltyjen harjoitusten suorittaminen, ja koulutuskorttiin tehdään merkintä yksinomaan harjoituksen hyväksytystä suorittamisesta.

Päällikön koulutuskortin täyttyminen ei muiden koulutuskorttien täyttymisen tapaan johda au-tomaattisesti päällikön koulutustason myöntämiseen. Päällikön koulutustason osaamisvaatimuk-set vastaavat perämiehen koulutustason osaamisvaatimuksia, mutta yhtenä erityisenä edellytyksenä päällikön koulutustason myöntämiselle on riittävä kokemus perämiehen koulutustasoa vastaavista tehtävistä. Päällikön koulutustasoa ei tulisi tästä syystä myöntää ennen vähintään kahden vuoden aktiivista toimintaa perämiehen koulutustasoa vastaavissa tehtävissä.

Merkinnät myönnettyistä koulutustasoista ylläpidetään Messin koulutusrekisterissä.

Miehistön ja päällystön osaamisen ylläpidon seurantakorteilla seurataan vaadittaviin, osaamista yl-läpitäviin, harjoitteisiin osallistumista säännöllisin väliajoin. Miehistön osaamisen ylläpidon seuran-takortti avataan miehistönjäsenelle kansimiehen koulutustason myöntämisen yhteydessä. Päällystön osaamisen ylläpidon seurantakortti avataan perämiehen koulutustason myöntämisen yhteydessä.

Osaamisen ylläpidon seurantakortit avataan myös ennen koulutusjärjestelmän päivitystä koulutus-tason saavuttaneille meripelastajille edellisen kappaleen periaatteiden mukaisesti.

Osaamisen ylläpidon seurantakortteihin merkitään kunkin harjoitteen kohdalla olevaan päivämää-räkenttään kyseisen harjoitteen suorituspäivämäärä, joka tallentuu koulutusrekisteriin. Muista kou-lutuskorteista poiketen osaamisen ylläpidon seurantakortissa on ruutujen sijaan kunkin harjoitteen kohdalla palkki, joka ilmaisee ajan vaadittavaan seuraavaan kyseisen osaamisalueen harjoitukseen. Palkki on täysi, kun harjoite on juuri suoritettu. Palkki tyhjenee vähitellen niin, että harjoitteen määräajan umpeuduttua se on kokonaan valkoinen. Osaamista ylläpitävän harjoitteen umpeutumi-nen näkyy myös Messin omien tietojen statusliikennevaloissa.

Jos miehistönjäsen suorittaa aktiivisesti seuraavaan koulutustasoon johtavaa koulutusta, avataan hänelle myös koulutustasoon johtava koulutuskortti. Esimerkiksi perämiehen koulutuskorttiin teh-tävä merkintä osaamisalue 3. Merimiestäidot aiheeseen koulutukseen osallistumisesta siirtyy auto-maattisesti myös miehistönjäsenellä avoinna olevaan miehistön osaamisen ylläpidon seurantakort-tiin. Osaamisen ylläpidon seurantakorttiin tehdyt merkinnät eivät siirry koulutustasoihin johtaviin koulutuskortteihin.

6. Tehtävämääräykset

Tehtävämääräys tarkoittaa oikeutta toimia tietyssä tehtävässä tietyssä meripelastusaluksessa. Tehtävämääräysten nimikkeinä käytetään vastaavia nimikkeitä kuin koulutustasoista: harjoittelija, kansimies ja päällikkö. Koulutustasoista poiketen tehtävämääräykset ovat asema- ja aluskohtaisia. Yhteisistä nimikkeistä huolimatta koulutustasoa ja tehtävämääräystä ei saa käsitteinä sotkea keskenään.

Yhdistys voi myöntää meripelastajalle tehtävämääräyksen hallinnoimalleen alukselle. Tehtävämääräyksen myöntämisen edellytyksenä on tehtävään Meripelastusseuran miehitysohjeessa vaadittava koulutustaso, suoritettu alusperehdytys kyseiseen alukseen, toiminta-alueen sekä yhdistyksen käytänteiden tuntemus sekä muuten riittävät tiedot, taidot ja asenteet toimia tehtävämääräyksen edellyttämässä tehtävässä yhdistyksen aluksella. Lisäksi henkilön on oltava henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva hoitamaan kyseistä tehtävää aluksella.

Tehtävämääräysten myöntäminen kuuluu yhdistyksessä hallitukselle, joka voi halutessaan siirtää myöntämisvastuun esimerkiksi valmius- tai koulutustyöryhmälle. Myönnetty tehtävämääräykset kirjataan Messin koulutusrekisteriin.

Päälliköiden tehtävään nimitykset on ilmoitettava kirjallisesti Suomen Meripelastusseuralle, jolla on alushallintasopimuksen mukaan oikeus niin katsoessaan hylätä nimitys. Ilmoitukseksi katsotaan tehtävämääräyksen kirjaaminen Messiin.

Yhdistys voi halutessaan myöntää tehtävämääräykset määräajaksi. Tehtävämääräyksen säilyminen voi edellyttää yhdistyksen tekemän päätöksen mukaisesti esimerkiksi riittävän aktiivista osallistumista toimintaan. Riittävänä aktiivisuutena voidaan pitää esimerkiksi osallistumista vähintään 15 yhdistyksen tapahtumaan vuosittain, joista vähintään 10 tulee sisältää toimintaa aluksella. Vanhentuneen tehtävämääräyksen uudelleen voimaansaattamiseksi voidaan vaatia esimerkiksi alusperehdytyksen suorittamista uudelleen soveltuvin osin tai osallistumista yhdistyksen toimintaan muulla tavoin. Vanhentuneen tehtävämääräyksen voimaansaattamisessa tulee varmistua riittävästä alustuntemuksesta ja osaamisesta toimia aluksella tehtävämääräyksen edellyttämällä tasolla.

7. Yleiset vaatimukset miehistössä toimimiseksi

Suomen Meripelastusseuran vapaaehtoinen ja aatteellinen toiminta on luonteeltaan sellaista, että mahdollisimman monella tulee olla mahdollisuus osallistua meripelastustoimintaan. Koska meripelastustyö on monella tavoin vaativaa työtä, määrittelee Meripelastusseura joitakin vaatimuksia pelastusvenemiehistössä toimimiselle.

Suomen Meripelastusseuran jäsenyhdistyksen on laivanisäntänä huolehdittava omalta osaltaan alustensa miehistön pätevyydestä ja soveltuvuudesta tehtävään sekä sovellettavan lainsäädännön vaatimusten täyttymisestä. Myös Suomen Meripelastusseuran miehistönjäsenille ottama vakuutus käytännössä edellyttää tätä.

Pelastusvenemiehistöön mukaan pyrkivän tulee olla vähintään 16-vuotias, jotta hänelle voidaan antaa harjoittelijan koulutus. Koulutuksen jälkeen hänen on mahdollista toimia harjoittelijana. Aluksen vähimmäismiehistössä toimivan on kuitenkin oltava vähintään 18-vuotias. Alle 16-vuotiaista voidaan kouluttaa nuorisotoiminnan puitteissa, jos jäsenyhdistyksellä on nuorisotoimintaa.

Vapaaehtoisen meripelastajan on oltava fyysisesti ja psyykkisesti terve ja normaalissa fyysisessä kunnossa. Tämä voidaan osoittaa joko antamalla vapaaehtoisen meripelastajan terveysilmoitus tai esittämällä voimassa oleva merimieslääkärintodistus. Yhdistys voi oman harkintansa mukaan vaatia joko näitä molempia tai käyttää vain toista menettelytapaa. Laivanisäntänä yhdistysten sekä alusten päälliköiden velvollisuutena on varmistaa, että meriturvallisuus, pelastus- ja avustustehtävien suorittaminen, aluksella työskentelevien ja avustettavien turvallisuus tai terveys eivät vaarannu miehistönjäsenen terveydellisten syiden takia. Yhdistysten on myös seurattava, että miehistönjäsenten terveys ja fyysinen kunto säilyvät vaadittavalla tasolla heidän toimiessaan alusten miehistössä. Tarkemmat ohjeet on kirjattu ohjeeseen Vapaaehtoisen meripelastajan terveys sekä fyysinen ja psyykkinen kunto.

Meripelastajan uimataidon on täytettävä vähintään Pohjoismainen uimataidon määritelmä. Määritelmän mukaan uimataitoinen on henkilö, joka pudottuaan syvään veteen niin, että pää käy veden alla ja päästyään pinnalle, ui yhtäjaksoisesti 200 metriä, josta 50 metriä selällään.

Meripelastusaluksilla toimivien on osattava aluksella käytettävää kotimaista kieltä sekä toiminta-alue huomioiden kyettävä viestimään myös toisella kotimaisella kielellä. Meripelastusaluksen työkielestä riippumatta tulee viranomaisten kanssa käyttää toiminta-alueen tavan mukaista kotimaista kieltä.

8. Meripelastusseuran ulkopuolinen koulutus

Useissa osaamistehtävissä voidaan huomioida myös muualla hankittu koulutus tai osaaminen. Ulkopuolisten koulutusten huomioimisessa pääsääntönä tulee pitää sitä, että Osaa-merkintä voidaan myöntää vain sellaisista koulutuksista, joihin on itsessään liittynyt osaamisen arviointi. Tällä tavoin varmistetaan huomioitavan asian osaaminen. Sellaisista koulutuksista, joihin ei liity erillistä osaamisen arviointia, voidaan myöntää enintään Opetettu- ja Harjoitellut-merkinnät.

Osaaminen voidaan todentaa yhdistyksessä järjestettävällä näyttökokeella tai ulkopuoliseen koulutukseen liittyneellä teoria- tai näyttökokeella. Huomioimisesta päättää viime kädessä aina yhdistyksen koulutusvastaava tai muu yhdistyksessä asiaa hoitava taho.

Miehistön ja päällystön koulutussuunnitelmissa mainitaan selkeästi osaamistehtäviin esimerkkejä koulutuksista, jotka voidaan huomioida kyseisessä koulutustasossa. Esimerkiksi tietty ulkopuolisen tahon järjestämä kurssi voidaan huomioida kansimiehen koulutuksessa, mutta ei perämiehen koulutuksessa. Vastaavasti toinen ulkopuolinen koulutus voi riittää sekä kansimiehen että perämiehen osaamisvaatimusten täyttymiseen.

Koulutussuunnitelmissa mainittujen koulutusten ja kurssien osalta koulutuskortin merkinnät voidaan syöttää automaattisesti. Kun meripelastajalle merkitään suoritetuksi pätevyudeksi hyväksiluvun piirissä oleva kurssi tai koulutus, ehdottaa Messi automaattisesti merkintöjen lisäämistä koulutuskortteihin. Pätevyyttä hyväksyvä henkilö voi kuitenkin halutessaan muokata koulutuksesta tai kurssista tehtäviä merkintöjä vielä tässä vaiheessa. Erityisesti huomioitaessa kauan sitten suoritettuja koulutuksia tai kursseja tulisi käyttää harkintaa etenkin myönnettävien Osaa-merkintöjen antamisessa.

9. Koulutus asemilla ja alueilla

Pelastusasemien tulisi tehdä koulutuksen vuosisuunnitelma, jossa viikkokoulutusten aiheet liittyvät koulutusjärjestelmän osaamistehtäviin. Aseman koulutussuunnitelma voidaan tehdä myös esimerkiksi puoleksi vuodeksi kerrallaan, mikä voi helpottaa koulutuksen suunnittelua asemalla. Järjestettyä ja suunniteltua koulutusta tulisi olla vähintään kesäkaudella noin kerran viikossa. Talvikaudella järjestettävien koulutustapahtumien väli voi olla pidempi, mutta miehistöä olisi hyvä kannustaa hankkimaan ulkopuolista koulutusta, esimerkiksi ensiapu-, merenkulku- ja meriradiokoulutusta.

Varsinaisen suunnitellun viikkokoulutuksen lisäksi miehistöä tulisi harjoituttaa aina partioajojen ja muiden ajojen yhteydessä. Ajojen yhteydessä suoritettava harjoittelu voi liittyä esimerkiksi aluksen käsittelyyn ja navigointiin. Etenkin pidemmällä partioajoilla olisi hyvä suunnitella myös erillisiä harjoituksia tai koulutustapahtumia miehistön motivaation ylläpitämiseksi.

Sekä aseman koulutuskalenterin että yksittäisen partioajon koulutuksen suunnittelussa voidaan käyttää apuna Messin koulutusrekisteriä. Koulutusrekisteristä voidaan hakea esimerkiksi koko aseman miehistönjäsenten tai yksittäiselle ajolle osallistuvien osaamispuutteita ja kohdentaa koulutusosaamispuutteisiin. Tarkempia ohjeita hakujen suorittamisesta koulutusrekisterissä on Messissä.

Aseman koulutuksessa tulee pyrkiä yhteistyöhön lähiseudun asemien kanssa. Koulutussuunnitelmiin on erikseen merkitty osaamistehtävät, jotka soveltuvat erityisen hyvin toteutettaviksi alueellisenä yhteistyönä. Varsinaisen yhteistyössä suunnitellun koulutuksen lisäksi aseman omiin harjoituksiin on suositeltavaa kutsua myös muiden asemien miehistönjäseniä. Myös partioajot luovat hyviä

yhteiskoulutusmahdollisuuksia. Partioajon lomassa naapuriasemien yksiköt voivat operatiivisen tilanteen salliessa toteuttaa vuorotellen toisilleen lyhyitä sovellettuja harjoituksia.

Pelastusaseman koulutuksen suunnittelun apuna voidaan käyttää Meripelastusseuran julkaisemaa Ideoita etsintä- ja pelastusyksiköiden koulutukseen -opasta. Opas on saatavissa painettuna maksutta Seuran toimistolta tai sähköisenä Messistä.

10. Valtakunnallinen kurssitoiminta

Meripelastusseura järjestää valtakunnallista kurssitoimintaa Bågaskärin toimintakeskuksessa sekä alueellisesti eri puolilla Suomea. Lisäksi osa valtakunnallisesta kurssitarjonnasta ostetaan ulkopuoliselta koulutuksen järjestäjältä. Valtakunnalliset kurssit ovat avoimia kaikille kurssin kohderyhmään kuuluville vapaaehtoisille meripelastajille.

Valtakunnallisten kurssien kurssikalenteria ylläpidetään Messin toimintakalenterissa. Kurssilaisvalinnat tekee viime kädessä Meripelastusseuran koulutuspäällikkö yhdessä kurssinjohtajan kanssa. Jos kurssille ilmoittautuneita on kurssipaikkoja enemmän, paikat pyritään jakamaan tasapuolisesti eri asemille. Tarvittaessa koulutuspäällikkö konsultoi asemien koulutusvastaavia kurssille ilmoittautuneiden puoltajärjestyksestä.

Kursseille ilmoittaudutaan oman aseman koulutusvastaavan ohjeiden mukaisesti joko omatoimisesti Messin toimintakalenterissa tai vaihtoehtoisesti koulutusvastaava ilmoittaa asemalta kurssille hakeneet miehistönjäsenet. Aseman toimintatavasta huolimatta on tärkeää, että aseman koulutusvastaava on tietoinen kaikista asemalta kursseille halukkaista miehistönjäsenistä.

Kurssin suorittaminen merkitään Messin koulutusrekisteriin, ja kurssilainen saa suoritetusta kurssista todistuksen. Meripelastusseuran toimisto tekee kaikki kurssiin liittyvät merkinnät koulutusrekisteriin.

Pelastustekniikkakurssi

PeITek

Kurssilla harjoitellaan meripelastajalta vaadittavia pelastusteknisiä taitoja. Käsiteltäviä aihealueita ovat vedestä pelastaminen, ensiapu, etsintätehtävät sekä hinaaminen. Käytännön taitojen lisäksi kurssilla opitaan työturvallisten toimintatapojen, yksikön sisäisen tehtävänjaon ja järjestelmällisen toiminnan merkitys. Kurssi sisältää muutaman oppitunnin sekä useita pienryhminä suoritettavia harjoituksia.

Kurssi on suunnattu harjoittelijoille.

Pelastustekniikan jatkokurssi**PeITekJK**

Kurssilla kerrataan pelastustekniikkakurssilla käsitellyjä koulutusaiheita sekä opetellaan uusina asioina muun muassa erilaisten avustustehtävien sekä sammutustehtävien suorittamista. Lisäksi kurssiin liittyy meripelastusveneen käsittelyn opettelua. Kurssin aikana kurssilaiset toimivat meripelastusyksikkönä suorittaen harjoitteet veneellä.

Kurssi on suunnattu pelastustekniikkakurssin suorittaneille harjoittelijoille ja kansimiehille. Pelastustekniikkakurssin suorittamisesta tulisi olla vähintään noin puoli vuotta ennen jatkokurssille hakeutumista.

Pelastustekniikan jatkokurseille on mahdollista osallistua myös päällystöharjoittelijana, joka toimii harjoituspäällikkönä kurssilaisten muodostamissa meripelastusyksiköissä. Päällystöharjoittelijoilta edellytetään suoritettua pelastustekniikan jatkokurssia, omalla asemalla aloitettua päällystökoulutusta sekä riittäviä taitoja harjoitella pienen pelastusaluksen johtamista tehtävillä. Lisäksi suositellaan päällystökurssin 1. osan suorittamista ennen pelastustekniikan jatkokurssin päällystöharjoittelijana toimimista.

Tutkakurssi, osa 1**Tutka**

Tutkakurssin ensimmäisellä osalla käydään läpi merenkulikututkan toiminnan ja käytön perusteet. Kurssi sisältää sekä teorialuentoja että käytännön harjoittelua työpareittain tutkasimulaattorilla. Kurssin pääpaino on tutkan käytössä, mutta etenkin simulaattorikoulutuksessa harjoitellaan myös muiden sähköisten apuvälineiden sekä paperikartan käyttöä.

Kurssi on suunnattu kokeneille kansimiehille sekä päällystökoulutuksen alkuvaiheessa oleville meripelastajille. Ennakkovaatimuksena kurssille on hyvät karttanavigointitaidot, jotta opetus kurssilla voi keskittyä tutkan käyttöön.

Tutkakurssi, osa 2**Tutka**

Kurssin toinen osa on tutkankäytön jatkokurssi, jonka ehdottomana ennakkovaatimuksena on tutkakurssin ensimmäisen osan hyväksytty suorittaminen.

Kurssi keskittyy ensimmäisellä osalla opittujen asioiden syventämiseen sekä merenkulikututkan erilaisten ominaisuuksien (esimerkiksi ARPA) hyödyntämiseen meripelastusaluksen navigoinnissa. Kurssi keskittyy tutkasimulaattoriharjoituksiin työpareittain ja pienryhmissä.

Etsintä- ja pelastusyksikön päällystökurssi**EP**

Etsintä- ja pelastusyksikön päällystökurssi on tehokas tapa oppia vapaaehtoisen meripelastusaluksen päällystöltä vaadittavat tietotaidot etsintä- ja pelastustoimintaan liittyen. Kurssi antaa valmiudet johtaa etsintä- ja pelastusyksikköä pelastus- ja avustustehtävissä.

Kurssilla käsitellään opetettavat asiat sekä merialueiden että sisävesien näkökulmasta.

Kurssin suorittaminen edellyttää osallistumista kahteen lähiopetusviikonloppuun sekä kurssiin liittyvien itsenäisten tehtävien suorittamista hyväksytysti.

Kurssi on suunnattu päällystökoulutuksessa oleville meripelastajille. Kurssilla keskitytään erityisesti pelastustapahtuman johtamiseen, joten pelastusteknisten taitojen ja merenkulkuun liittyvien taitojen on oltava hyvällä tasolla jo ennen kurssille osallistumista. Kurssi toimii myös hyvänä kertauskurssina jo pidemmän aikaa päällikkönä toimineille meripelastajille.

Koulutuspurjehdus

Koulutuspurjehdukset ovat eri tyyppisiä miehistölle ja/tai päällystölle suunnattuja koulutustilaisuuksia. Purjehdukset järjestetään pääsääntöisesti koululaiva Jenny Wihurilla. Purjehdusten kesto vaihtelee viikonlopusta useampiin viikkoihin ja koulutussisältö räätälöidään osallistuvan miehistön tarpeiden mukaiseksi.

Koulutuspurjehdusten kohderyhmä ja koulutussisältö selviävät koulutuspurjehduksittain Messin toimintakalenterista.

Meripelastajan ensiapukurssi**MepeEA**

Kurssin tavoitteena on antaa valmiudet henkeä pelastavan ensiavun antamiseen. Kurssi kattaa miehistön koulutussuunnitelman ensiavun osaamistavoitteet. Kurssi sisältää keskeiset hätäensiavun aihealueet, joita opiskellaan oppituntien ja harjoitusten muodossa.

Kurssi on tarkoitettu järjestettäväksi ensisijaisesti alueellisena paikoissa, joissa muun ensiapukoulutuksen hankkiminen on haastavaa.

Kurssi on suunnattu harjoittelijoille ja kertauksena kansimiehille.

Ensivastekurssi**EVA**

Ensivastekurssin tavoitteena on antaa kurssilaiselle valmiudet toimia ensivasteyksikön miehistössä ensiauttajana. Kurssi sisältää keskeiset ensivastetoimintaan ja hätätilapotilaan kohtaamiseen liittyvät aihealueet, joita opiskellaan oppituntien ja runsaiden harjoitusten muodossa. Kurssin kouluttajina toimivat kokeneet ensihoidon ammattilaiset.

Kurssin kohderyhmään kuuluvat ensivastetoimintaa harjoittavien asemien meripelastajat. Lisäksi kurssille voi osallistua meripelastajia sellaisista yhdistyksistä, joissa suunnitellaan ensivastetoiminnan aloittamista lähiaikoina. Kurssille osallistuvilta vaaditaan lisäksi erikseen määritelty ennakkokoulutus sekä ennakotehtävien hyväksytty suorittaminen.

Kurssi toteutetaan yhteistyössä Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön ja Suomen Punaisen Ristin kanssa.

Meripelastajan ensivastekertauskurssi

Kurssilla kerrataan keskeisten ensivastetehtävillä kohdattavien potilasryhmien hoitoperiaatteet ja toimenpiteet ensiauttajatasolla. Kurssi toteutetaan lyhyinä luentoina, pienryhmäopetuksena, työpajoina sekä soveltavin case-harjoituksin. Kurssi painottuu äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan kohtaamisessa tarvittavien taitojen kertaamiseen ja harjoitteluun käytännön kautta meripelastuksen todellisessa toimintaympäristössä.

Kurssille osallistumisen edellytyksenä on ensivastekurssin suorittaminen.

Konemieskurssi**Kone**

Kurssin oppitunneilla perehdytään koneoppiin ja meripelastusalusten tekniikkaan. Lisäksi kurssin aikana harjoitellaan suorittamaan huolto- ja kunnossapitotöitä meripelastusalusten koneistoille ja muille teknisille järjestelmille. Läpi kurssin painotetaan turvallisia työskentelytapoja.

Kurssi on suunnattu harjoittelijakoulutuksen loppuvaiheessa oleville tai kansimiehen koulutustason saavuttaneille meripelastajille. Kurssille osallistuminen ei edellytä aiempaa teknistä osaamista.

Päällystön alustekniikkakurssi**AITek**

Kurssin suositeltavana ennakko vaatimuksena on konemieskurssin hyväksytty suorittaminen.

Kurssilla perehdytään meripelastusalusten säännöllisten huoltojen ja hyvän teknisen ylläpidon vaikutukseen aluksen operatiiviseen toimintakykyyn ja valmiuteen. Lisäksi kurssilla harjoitellaan käytännössä jo konemieskurssilla opettuja asioita. Läpi kurssin painotetaan turvallisia toimintatapoja.

Kurssi on suunnattu meripelastusaluksen päällystössä toimiville tai päällystöön koulutautuville meripelastajille.

Kouluttajakurssi

Kouluttajakurssi on intensiivikurssi, jossa keskitytään etenkin aikuiskoulutukseen. Kurssilla käydään pienessä ryhmässä keskustellen läpi erilaisia näkökulmia liittyen aikuisten kouluttamiseen ja oppimiseen. Lisäksi kurssilaiset suunnittelevat ja toteuttavat kurssin aikana koulutusharjoituksia.

Kurssi on suunnattu jo useamman vuoden vähintään kansimiestasolla toimineille meripelastajille. Osallistujilta toivotaan jo ennen kurssia aktiivista osallistumista oman aseman koulutustoimintaan.

Kurssi on suunnattu sekä valtakunnallisesta että paikallistason koulutuksesta kiinnostuneille. Vaikka kurssi painottuu aikuisten kouluttamiseen, ovat myös asemien nuorisotoiminnan kouluttajat tervetulleita kurssille.

11. Koulutusmateriaali

Suomen Meripelastusseura tuottaa vapaaehtoisten käyttöön tarkoitettua koulutusmateriaalia sekä valtakunnallisilla kursseilla käytössä olevan koulutusmateriaalin. Painetun materiaalin lisäksi Meripelastusseura tuottaa sähköistä koulutusmateriaalia. Sähköistä materiaalia ylläpidetään Messissä. Meripelastusseuran koulutusmateriaalia saa käyttää vapaasti vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa. Materiaalin käytöstä muuhun tarkoitukseen tulee sopia Meripelastusseuran toimiston ja tarvittaessa materiaalin tekijän kanssa.

Koulutusmateriaali sisältää myös harjoitussuunnitelmapankin (Harsupankki). Harsupankissa ylläpidetään määrämuotoiselle pohjalle asemilla tehtyjä valmiita harjoitussuunnitelmia. Määrämuotoisessa pohjassa otetaan huomioon harjoitusta edeltävät valmistelevat toimet ja itse harjoitus aikatauluksineen. Harsupankin suunnitelmat ovat vapaasti kaikkien asemien käytettävissä. Pankkiin tallennetut harjoitussuunnitelmat voivat toimia myös pohjana ja ideana omien harjoitussuunnitelmien laatimiseen. Harsupankkia ylläpidetään Messissä.

Koulutussuunnitelmien osaamistehtävien yhteydessä viitataan joihinkin valmiisiin materiaaleihin, jotka soveltuvat erityisen hyvin juuri kyseiseen osaamistehtävään liittyvään koulutukseen ja tiedonhankintaan.

Vapaaehtoisen meripelastajan harjoittelijakoulutus

Harjoittelijan oppikirja

Meripelastuskouluttajien toimittama koulutuspaketti antaa perusteet uusien meripelastajien koulutukseen. Paketissa käydään kattavasti läpi harjoittelijan koulutustasoon vaadittava osaaminen. Paketti on saatavissa painettuna maksutta Seuran toimistolta tai sähköisenä Messistä. Koulutuspaketti sisältää harjoittelijan oppikirjan, kouluttajan oppaan ja valmiit oppituntimateriaalit.

Pelastustekniikka

PelTek-opas

Meripelastuskouluttajien toimittama Pelastustekniikkaopas on kattava opas miehistöltä vaadittavista pelastusteknisistä taidoista. Opasta käytetään materiaalina muun muassa pelastustekniikkakursseilla ja sitä voidaan hyödyntää asemien omassa koulutuksessa. Opas on saatavissa painettuna maksutta Seuran toimistolta tai sähköisenä Messistä.

Nopean hytillisen pelastusveneen ohjaamotyöskentely

Ohjaamotyöskentely

Suomen Meripelastusseuran toimittama Nopean hytillisen pelastusveneen ohjaamotyöskentely -opas on kuvaus Meripelastusseuran ohjaamotyöskentelymenetelmästä. Oppaassa kuvataan menetelmiä, joilla ohjaamotyöskentelyä suorittavan miehistön työkuormaa voidaan vähentää ja siten parantaa ohjaamotyöskentelyn turvallisuutta. Meripelastusseuran ohjaamotyöskentelymenetelmää havainnollistavia videoita löytyy Messin videopankista. Opas on saatavissa painettuna maksutta Seuran toimistolta tai sähköisenä Messistä.

Toiminta vesiliikenneonnettomuuspaikalla

Päällystöopas

Toiminta vesiliikenneonnettomuuspaikalla on Meripelastuskouluttajien toimittama erityisesti päällystölle suunnattu käsikirjamainen opas tukemaan erilaisten tehtävien johtamista. Opas sisältää myös toimintaohjekortteja erilaisten tehtävien johtamiseen ja sitä käytetään Etsintä- ja pelastusyksikön päällystökurssin materiaalina. Opas on saatavissa painettuna maksutta Seuran toimistolta tai sähköisenä Messistä.

Meripelastusopas

Meripelastusopas

Meripelastusopas on Rajavartiolaitoksen toimittama opas meripelastustoimintaan. Opas muodostuu kuudesta eri toimijoita käsittelevästä osasta. Etenkin etsintä- ja pelastusyksikköä käsittelevä kuudes osa on käyttökelpoinen myös vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa. Meripelastusopas on saatavissa sähköisessä muodossa osoitteesta: <http://www.raja.fi/sar>

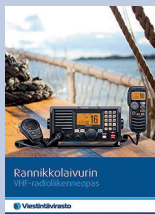
Meripelastusohje

Meripelastusohje

Meripelastusohje on Rajavartiolaitoksen toimittama ohje meripelastustoimintaan. Meripelastusohje on hyödyllinen etenkin päällystökoulutuksessa. Ohjeessa määritetään muun muassa meripelastuksen johtamisjärjestelmää, viestiliikennettä ja yhteistoiminta-asioita. Meripelastusohje on saatavissa sähköisessä muodossa osoitteesta: <http://www.raja.fi/sar>

Rannikkolaivurin radioliikenneopas

Radioliikenneopas

Rannikkolaivurin radioliikenneopas on Viestintäviraston toimittama opas, joka on tarkoitettu itseopiskelumateriaaliksi SRC-tutkintoa varten. Kirjaa voidaan hyödyntää hyvin myös muussa meriradioliikenteen koulutuksessa. Kirja on saatavana sähköisessä muodossa osoitteesta: https://www.viestintävirasto.fi/attachments/Rannikkolaivurin_radioliikenneopas.pdf

Vesilläliikkujan sääopas

Sääopas

Vesilläliikkujan sääopas on Ilmatieteen laitoksen ja Ursan yhteistyössä toimittama vesilläliikkujille tarkoitettu käsikirja. Oppaan yksi tärkeimmistä tavoitteista on auttaa ymmärtämään ja tulkitsemaan sää tiedot oikein. Oppaan voi ostaa Ursan verkkokaupasta tai kirjakaupoista noin 20 euron hintaan.

Saaristo- ja rannikkonavigointikirjat

Navigointi

Saaristo- ja rannikkonavigointikirjat ovat Navigaatioliiton vastaaville laivurikursseille suunnittelema oppikirjoja. Kirjoja voidaan varsinaisten laivurikursien lisäksi käyttää myös itsenäisenä materiaalina navigointikoulutuksessa. Kirjoja voi tilata Navigaatioliiton verkkosivuilta noin 25-30 euron hintaan. Kirjoja on saatavissa myös kirjakaupoista yleensä noin 10 euroa kalliimmalla hinnalla.

Ensiapu

Ensiapu

Suomen Punaisen Ristin toimittama ensiapuopas toimii kurssikirjana erilaisilla ensiapukursseilla ja hyvänä ensiavun käsikirjana meripelastusaluksilla. Kirja käsittelee ensiaputasoisesti suurimman osan eteen tulevista ensiapua vaativista tilanteista. Kirjaa voi tilata SPR:n verkkokaupasta noin 25 euron hintaan. Kirjaa myyvät myös kirjakaupat noin 35-40 euron hintaan.

Ensiauttajan taskuopas

Ensivaste

Suomen Meripelastusseuran, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön ja Suomen Punaisen Ristin yhdessä tuottama taskuopas on ensiauttajille suunnattu opaskirja. Taskuopas sisältää valtakunnalliseen ensiauttajakoulutukseen sekä ajantasaisiin hoitosuosituksiin perustuvat toimintaohjeet äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan kohtaamistilanteisiin. Opas on suunniteltu ensivastetasolle operatiivisen toiminnan työkaluksi, eikä ole tarkoitettu itseopiskelumateriaaliksi. Ensiauttajan taskuopasta voi tilata Medkitin verkkokaupasta noin 25 euron hintaan.

12. Nuorisokoulutus

Suomen Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä on suunnattu meripelastusaluksen miehistöön koulutautuville aikuisille. Poikkeuksena tästä on harjoittelijan koulutus, joka voidaan aloittaa jo 16-vuotiaana. Kansimiesnimityksen ja aluksen minimimiehistössä toimimisen ikäraja on kuitenkin 18 vuotta. Vaatimus täysi-ikäisyydestä varsinaiseen miehistöön pääsemiseksi johtaa juurensa pelastustoiminnan vaativuudesta sekä vastuukysymyksistä.

Nuorisotoiminta on Meripelastusseuran alle 16-vuotiaille suunnattu toimintasektori, jonka tehtävä on tarjota harrastusmahdollisuus meripelastuksesta kiinnostuneille nuorille. Samalla nuorisotoiminnassa luodaan vahvaa pohjaa myöhemmälle miehistökoulutukselle. Tärkeää on myös nuorisotoiminnan yleinen rooli hyvän veneily- ja merimieskulttuurin edistäjänä. Alaikäraja nuorisotoiminnan aloittamiselle vaihtelee asemittain, mutta yleensä toimintaan pääsee mukaan noin 9-vuotiaana. Kukin asema päättää itse nuorisotoiminnan järjestämisestä.

Nuorisokoulutus pohjautuu Nuorisokouluttajien laatimaan Kladi-koulutussuunnitelmaan. Kladi mukailee Meripelastusseuran varsinaisen koulutusjärjestelmän koulutussuunnitelmia ja on jaettu niitä vastaaviin osaamisalueisiin. Nuorisokoulutus räätälöidään asemittain koulutukseen osallistuvan nuorison iän mukaisesti.

Yhdistyksissä tapahtuvan nuorisokoulutuksen lisäksi valtakunnalliset nuorisoleirit ja nuorison meripelastustaitokilpailut tarjoavat mahdollisuuden tutustua muiden asemien nuorisojäseniin ja erilaisiin toiminta-alueisiin.

Nuorisotoiminnan ohjaajana voi toimia kuka tahansa nuorisotoiminnasta innostunut pelastusase- man aktiivi. Nuorisotoiminnan ohjaajan on suositeltavaa suorittaa EA1-kurssi sekä alkusammutus- koulutus. Leireillä tai vastaavassa toiminnassa paikalla on oltava vähintään yksi täysi-ikäinen ohjaaja. Turvallisuus- ja vastuuasiat määritellään yksityiskohtaisesti meripelastuksen nuorisotoiminnan turvallisuusohjeessa.

Nuorisokoulutuksessa Kladiin kerätyt koulutusmerkinnät hyväksiluetaan Opetettu- ja Harjoitellut-merkinnöin harjoittelijan ja kansimiehen koulutuskortteihin erillisen ohjeen mukaisesti. Nuorisokoulutuksessa hankittu osaaminen voidaan todentaa miehistön koulutussuunnitelmassa kuvatuilla näyttökokeilla ja osaamiskeskusteluilla koulutuskortin Osaa-merkintöjen saamiseksi.

13. Koulutusjärjestelmän julkaisu ja päivitys

Meripelastusseuran koulutusjärjestelmää ylläpidetään sekä sähköisenä että painettuna versiona. Painettuun versioon kuuluu kolme erillistä osaa: Koulutusjärjestelmän kuvaus, Miehistön koulutussuunnitelma ja Päälystön koulutussuunnitelma. Painetusta koulutusjärjestelmästä julkaistaan myös vastaava PDF-versio Messissä.

Sähköistä koulutusjärjestelmää ylläpidetään Meripelastusseuran verkko-oppimisympäristössä. Myös sähköisestä versiosta löytyy kaikki koulutusjärjestelmän kolme osaa. Sähköinen versio on käytettävissä sekä tietokoneilla että mobiililaitteilla. Sähköinen versio on avoin kaikille.

Koulutusjärjestelmän päivitystarvetta arvioidaan vuosittain, ja tarvittaessa koulutusjärjestelmää päivitetään. Päivitysten seuraamisen helpottamiseksi päivityksistä pidetään erillistä versionhallinta-asiakirjaa Messin materiaalipankissa. Versionhallinnasta käyvät ilmi kaikki järjestelmään tehdyt päivitykset sekä niiden julkaisuajankohta. Lisäksi asiakirjasta voi tarkistaa koulutusjärjestelmän eri osien viimeisimmän version versionumeron.

14. Termejä ja käsitteitä

Seuraavissa kohdissa on selvennetty koulutusjärjestelmän kuvauksessa ja koulutussuunnitelmissa käytettyjä termejä ja käsitteitä. Termit ja käsitteet ovat aakkosjärjestyksessä.

Alusperehdytys

Ennen kuin miehistönjäsenelle voidaan myöntää koulutustasonsa mukainen tehtävämääräys toimimiseen aluksella vastaavassa tehtävässä, tulee hänen suorittaa kyseisen aluksen alusperhdytys.

Hyväksiluku

Meripelastusseuran koulutuksen ulkopuolista koulutusta voidaan lukea hyväksi erillisen taulukon mukaisesti. Messin koulutusrekisterissä hyväksiluvut siirtyvät suoraan koulutuskortteihin, kun miehistönjäsenelle myönnetään ulkopuolista koulutusta vastaava pätevyys.

Koulutusjärjestelmä

Meripelastusseuran koulutusjärjestelmä, joka koostuu yleisestä kuvauksesta sekä miehistön ja päälystön koulutussuunnitelmista. Koulutusjärjestelmän noudattaminen on yksi alusturvalisuuslainsäädännössä vapaaehtoisille meripelastajille määritetyn erivapauden edellytyksistä.

Koulutusrekisteri

Messi-toiminnanohjausjärjestelmässä ylläpidettävä rekisteri, joka sisältää miehistönjäsenten koulutuskorttimerkinnät sekä listaukset heidän pätevyyksistään (mm. koulutustaso, tehtävämääräykset, käydyt Meripelastusseuran kurssit sekä ulkopuoliset koulutukset).

Koulutussuunnitelma

Koulutusjärjestelmän osan muodostava suunnitelma, johon on kirjattu kunkin osattavan asian yksittäiset osaamistavoitteet. Miehistöllä ja päälystöllä on omat koulutussuunnitelmansa. Miehistön koulutussuunnitelma johtaa harjoittelijan ja kansimiehen koulutustasoihin. Päälystön koulutussuunnitelma johtaa perämiehen koulutustasoon, ja lisäksi siihen on kirjattu päällikön koulutustasoon johtavat harjoitteet.

Koulutustaso

Koulutustaso kuvaa miehistönjäsenen yleistä osaamista vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa. Koulutustasot ovat valtakunnallisia. Koulutustason lisäksi toimiminen miehistötehtävissä tietyllä aluksella edellyttää, että henkilöllä on myös tehtävämääräys kyseiseen alukseen. Meripelastustoiminnassa käytettävät koulutustasot ovat harjoittelija, kansimies, pursimies, aliperämies, perämies ja päällikkö.

Koulutustasomerkki

Vaatteisiin kiinnitettävä merkki, joka kuvaa henkilön koulutustasoa, eli hänen yleistä osaamistaan.

Laivanisäntä

Suomen Meripelastusseuran jäsenyhdistysten hallitukset toimivat alusten laivanisäntinä, joiden velvollisuus viime kädessä on valvoa muun muassa sitä, että aluksilla toimiva miehistö on saanut riittävän koulutuksen ja on pätevä toimimaan alusten miehistönä.

Osaamisalue

Koulutusjärjestelmän asiat on jaettu kahteentoista eri osaamisalueeseen. Kussakin osaamisalueessa käsitellään yhtä meripelastukseen liittyvää osattavaa teemakokonaisuutta.

Osaamisen todentaminen

Menettely, jolla varmistetaan, että miehistönjäsen osaa tarvittavat asiat riittävän hyvin voidakseen toimia miehistössä. Osaamisen todentamiseen voi liittyä osaamisen näyttö tai osaamiskeskustelu.

Osaamistehtävä

Koulutusjärjestelmän 12 osaamisaluetta on jaettu osaamistehtäviin. Yksittäisessä osaamistehtävässä määritellään, mitä ja millä tasolla meripelastajan tulee osata aiheesta. Tämä määrittely on jaettu yksityiskohtaisempiin osaamisvaatimuksiin. Kun osaamisvaatimukset täyttyvät, meripelastajan osaaminen vastaa kyseisen osaamistehtävän osaamistavoitetta.

Osaamisen ylläpito

Koulutustason saavutettuaan meripelastaja siirtyy kyseisen koulutustason osaamisen ylläpitovaiheeseen. Koulutusjärjestelmässä määritetään miehistölle ja päällystölle erikseen kymmenkunta vuosittaista harjoitetta, joilla varmistetaan, että henkilön osaamisen säilyy tärkeimpien osattavien asioiden suhteen.

Suoritusmerkinnät

Harjoittelijan, kansimiehen ja perämiehen koulutuskorteissa on kolmenlaisia suoritusmerkintöjä: Opetettu, Harjoitellut ja Osaa. Päällikön koulutuskortissa sekä osaamisen ylläpito-korteissa on vain yleinen suoritusmerkintä.

Tehtävämääräys

Tehtävämääräys tarkoittaa oikeutta toimia tietyllä pelastusaluksella tietyssä tehtävässä. Tehtävämääräyksen saadakseen tulee henkilön täyttää kyseisen tehtävän koulutustasovaatimukset sekä saada alusperehdytys. Tehtävämääräykset myöntää alusta hallinnoivan yhdistyksen hallitus tai tämän valtuuttama taho. Tehtävämääräys voi olla määräaikainen. Meripelastustoiminnassa käytettävät tehtävämääräykset ovat harjoittelija, kansimies ja päällikkö.

15. Lyhenteet

ACO	Aircraft Co-Ordinator Meripelastustilanteen ilma-alustoiminnan koordinaattori
ARPA	Automatic Radar Plotting Aid Automaattinen tutkaplottausjärjestelmä
AV	Apuvene
EA1® & EA2®	Suomen Punaisen Ristin ensiapukurssit EA1® ja EA2® ovat SPR:n rekisteröimiä tavaramerkkejä
EPIRB	Emergency Position Indicating Radio Beacon Hätätilanteessa automaattisesti aluksen paikkatiedon lähettävä laite
GPS	Global Positioning System Maailmanlaajuinen satelliittipaikannusjärjestelmä
HARSU	Harjoitussuunnitelma
IAMSAR	International Aeronautical and Maritime Search and Rescue Manual Kansainvälinen ilmailun ja merenkulun turvallisuuskäsikirja
IMO	International Maritime Organization Kansainvälinen merenkulkujärjestö
IMRF	International Maritime Rescue Federation Kansainvälinen meripelastusjärjestö
OSC	On Scene Co-Ordinator Meripelastustilanteen onnettomuuspaikan johtaja
PPE	Painelu-puhalluselytys
PPE-D	Painelu-puhalluselytys sisältäen defibrilloinnin eli peruselvytys
PR	Pelastusristelijä

PV	Pelastusvene
RU	Rescue Unit Meripelastustehtävässä käytettävä yksikkö, esimerkiksi kauppa-alus
SART	Search and Rescue Transponder Hätätilanteessa laukaistava tutkavastaaja
SMCP	Standard Maritime Communication Phrases Kansainvälinen merenkulun viestiliikenteen opaskirja
SMPS	Suomen Meripelastusseura
SOLAS	International Convention for the Safety of Life at Sea Kansainvälinen yleissopimus ihmishengen turvallisuudesta merellä
SPEK	Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
SPR	Suomen Punainen Risti
SRC	Short Range Certificate Rannikkolaivurin radiotodistus
SRU	Search and Rescue Unit Meripelastusyksikkö
VHF	Very High Frequency Merialueella käytettävä analoginen radiojärjestelmä
VHF-DSC	Very High Frequency-Digital Selective Call VHF-järjestelmään liittyvä digitaalinen kutsujärjestelmä
VIRVE	Viranomaisverkko Suomen turvallisuusviranomaisten käyttämä digitaalinen viestijärjestelmä
VTS	Vessel Traffic Service Alusliikenteen ohjauspalvelu

MERIPELASTUSSEURA
SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET

**WEISELL
SÄÄTIÖ**

Koulutussuunnitelmien painatusta on tukenut Weisell-säätiö